

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

Pověst o Staroměstském orloji

Kdysi dávno žil v Praze jeden starý muž jménem Hanuš, který vyráběl a opravoval hodiny. Hanuš se proslavil tím, že sestrojil dílo, které nenajdete nikde jinde na světě.

Tento nevídaný stroj je orloj a nachází se na věži Staroměstské radnice. Obvykle ukazují hodiny čas, hodiny, minuty a vteřiny,

ale tento orloj ukazuje mnohem víc - dny, týdny, měsíce, roční doby a znamení zvěrokruhu, kromě toho i východ a západ měsíce a slunce a planety. Když hodiny odbíjejí, zvoní Kostlivec na zvonec a kývá svou lebkou na Lakomce, ten potřásá měšcem. Na orloji najdeme i další postavy, např. Marnivce a Turka. Každou celou hodinu se vystřídají ve dvou okýnkách nad orlojem postavy dvanácti apoštolů a zlatý kohout zakokrhá a zatřepetá křídly.

Brzy se po celé Praze a jejím okolí nemluvílo o ničem jiném než o orloji. Když mistr orloj dokončil, sezvali konšelé pražské občany k velké slávě – spuštění orloje. Lidé se shromáždili na náměstí a čekali. Po chvíli se dveře radnice otevřely a z nich vycházeli konšelé a radní Starého města a také mistr Hanuš, pohublý a pobledlý pán. Když zástup došel až před orloj, začal ho mistr Hanuš popisovat. Hanuš orloj spustil a všechno fungovalo tak, jak mělo. Ze všech stran se ozývalo: „To je nádhera!“ „To je krása!“ „Nevídané!“ a „Sláva mistru Hanušovi!“

Hanuš zavedl konšely a radní do strojovny orloje a vysvětloval jim, k čemu ozubená kolečka slouží a jak stroj funguje. Radní nejvíc obdivovali kalendářové

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

kolo, které má na svém okraji 365 vroubků a které se, jak jim mistr vysvětlil, otočí pouze jednou za rok, každý den o jeden vroubek.

„Mnoho zemí jsem zcestoval,“ řekl radní Martin, „ale nikde jsem neviděl stroj podobný tomu pražskému.“ „Ano, máme v Praze velikou vzácnost,“ dodal konšel Holub. Na ta slova se primátor a někteří radní zarazili: „Co když mistr Hanuš odejde a v jiném městě sestrojí orloj podobný, nebo dokonce i hezčí?“ A tak začali vymýšlet plán, jak tomu zabránit.

O několik dní později krátce před půlnocí zaklepal někdo na dveře Hanušovy pracovny. Když Hanuš otevřel, vtrhli do místnosti tři muži v černých pláštích, kapuce měli stažené hluboko do tváře, a mistra oslepili!

Hanuš od toho dne chřádl a soužil se.

Když cítil, že se blíží jeho poslední

hodinka, nechal se svým pomocníkem odvést do strojovny orloje. Tam chvíli poslouchal tikot hodinového stroje, a když venku Kostlivec zatahal za zvonec, sáhl mistr do složitého mechanismu a vyndal z něho jedno kolečko. V tu ránu se orloj se skřípotem a sténáním zastavil a spolu s ním se zastavilo i srdce mistra Hanuše.

Dlouhá léta trvalo, než se našel někdo, kdo stroj zase opravil a uvedl do chodu.

KOLOROVANÁ KRESBA: Mariana Mubenzemová, 4.G

FOTO: Sára, Katka, I.B

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

The legend of the Astronomical clock

Once upon a time, an old man, master watchmaker Hanus, lived in Prague. He created a thing that you won't see anywhere else in the world.

The thing he made is a machine, the astronomical clock on the tower of the Oldtown hall in Prague. It shows not only

hours, but also days, weeks, months, seasons and the signs of the zodiac, sunrise, sunset and the positions of the Moon and planets. When the clock strikes, the Death rings the bell and nods its head to Hunks, who shakes his purse. The scene is completed by Vain and Turk. Every hour, when the clock strikes, twelve apostles can be seen in two windows on the clock, the golden cock flutters its wings and crows.

When the machine was made, people didn't talk about anything else. The day it was first showed to people, crowds came to see it. They shouted: "It's beautiful!" "It's wonderful!" and "Glory to master Hanus!" Then the door of the town hall opened and the advisors and councilors of the Old City came out. However, all people were watching a skinny and pale man, master Hanus. When the crowd came up the tower to the astronomical clock, master Hanus began describing it. The councilors admired the round calendar most, it had 365 dents and it turned around only once a year, every day by one dent.

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

“I have travelled a lot of countries,” the councilman Martin said, “but I have never seen a machine like this one in Prague anywhere.” “Yes, we have a very precious thing here,” said councilman Holub.

After those words, the mayor and some councilmen gloomed, and they couldn’t get rid of the thought: “What if master Hanus leaves and builds a similar clock, or even a nicer one in another city?” And so they began to plan how to prevent this. A few days later, shortly before midnight, someone knocked at the door of master’s office. When Hanus opened, three men in black cloaks, who had hoods down to their faces, invaded the room and made Hanus blind!

Since that day Hanus withered away and languished. When he felt that he would soon die, he asked his assistant to take him to the engine room of the clock. He was listening to the clockwork ticking and when the Death rang the bell, master reached to the complex mechanism and took one wheel away. At that moment the clock stopped working with creaking and groaning. At the same time, the heart of master Hanus stopped too.

It took a long time before someone fixed the machine and made it work again.

DRAWING: Mariana Mubenzemová, 4.G

Die Sage über die Altstädter Aposteluhr

Vor langer, langer Zeit lebte in Prag ein alter Mann, der Uhren herstellte und reparierte. Dies war der Uhrmeister namens Hanuš. Er wurde dadurch berühmt, dass er eine ganz besondere Uhr erbaute, die es so nirgendwo auf der Welt mehr gibt.

Diese ganz besondere Uhr nennt man die Aposteluhr und sie befindet sich auf dem Turm des Rathauses in der Altstadt von Prag. Normalerweise sieht man auf einer Uhr die Uhrzeit, die Stunde, Minuten und auch Sekunden, aber auf dieser Uhr kann man viel mehr sehen. Sie zeigt auch Tage, Wochen, Monate, die Jahreszeiten, dazu auch noch den Sonnen- und Mondaufgang und –untergang, alle Planeten, die es gibt und vieles mehr. Wenn die Uhr eine volle Stunde schlägt, sieht man zum Beispiel ein Skelett, das mit einer Glocke klingelt und mit dem Kopf nickt. Man sieht auch einen Menschen, der mit seinem Geldbeutel schüttelt. Dies soll ein Menschen sein, der sein Geld nicht ausgeben möchte und deshalb ein „Geizhals“ genannt wird. Aber es gibt hier auch noch andere Gestalten, die alles Menschen zeigen, die zu der damaligen Zeit lebten. Jede volle Stunde erscheinen in zwei Fensterchen über der Uhr zwölf Apostel und ein goldener Hahn kräht und schlägt mit seinen Flügeln.

Bald sprach man in ganz Prag und in seiner Umgebung nur über diese ganz besondere Uhr. Als Hanuš seine Uhr fertig gebaut hatte, feierten die Prager ein großes Fest, um diese besondere Uhr zu feiern. Die Menschen, die zur Feier

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

kamen, versammelten sich auf dem Platz vor dem Prager Rathaus und warteten darauf, dass die Feier eröffnet wurde. Nach einer Weile öffnete sich die Rathhaustür und aus dem Rathaus kamen der Bürgermeister und die Ratsherren der Prager Altstadt, das waren die Männer, die die Prager gewählt hatten, um zu bestimmen, was in der Stadt geschehen soll. Zuerst gingen die Ratsherren zur Aposteluhr und Hanuš setzte die große Uhr in Gang und alles funktionierte, wie es sollte. Die Menschen, die das beobachtet hatten, waren begeistert und riefen: „Das ist ja herrlich!“ „Das ist so schön!“ „Meister Hanuš, da habt ihr Großes geleistet!“

Dann führte Hanuš den Bürgermeister und die Ratsherren in das Innere der Uhr und er erklärte ihnen, wozu all die vielen Räder dienen, die zu der Uhr gehörten und die Zeiger und Figuren der Uhr bewegten. Ganz besonders bewunderten alle ein sehr großes Rad, mit dem das Kalenderblatt der Uhr betrieben wurde. Das Rad hatte an seinem Rand 365 Zacken, je ein Zacken pro Tag, denn ein Jahr hat ja 365 Tage.

„Ich habe viele Länder besucht“, sagte einer der Ratsherren „und nirgendwo habe ich eine solche Uhr gesehen“. „Ja, ja, wir haben hier in Prag eine ganz besondere Uhr, die es nirgendwo mehr gibt“, sagte ein anderer Ratsherr. Nach diesen Worten kam dem Bürgermeister und einigen Ratsherren ein schrecklicher Gedanke: „Der Uhrmeister Hanuš könnte weggehen und in einer anderen Stadt eine ähnliche Uhr, oder sogar eine noch schönere Uhr bauen“. Und sie fingen an, Pläne zu schmieden, wie sie das verhindern könnten.

Einige Tage später, kurz vor Mitternacht, klopfte jemand an die Tür zu Hanuš Werkstatt. Als Hanuš die Tür öffnete, drangen drei Männer in schwarzen Umhängen, mit Kapuzen tief ins Gesicht gezogen ein. Dies waren böse Männer, die dafür sorgen sollten, dass Hanuš nie mehr Prag verlassen könnte. Und sie

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

taten ihm auch weh, denn von nun an konnte Hanuš nicht mehr sehen. So etwas darf man nicht tun und das war auch eine gemeine uns unsinnige Tat, denn Hanuš hätte auch so die Stadt Prag nie verlassen, denn er wollte bei seiner Aposteluhr bleiben. Als er fühlte, dass sich seine letzte Stunde näherte, ließ er sich von seinem Gehilfen in das Innere der Aposteluhr begleiten. Dort hörte er dem Ticktack der Uhr zu. Als draußen das Glockenspiel der Uhr erklang, zog er eines der Rädchen der Uhr heraus und genau in diesem Augenblick blieb die Uhr mit einem Quietschen stehen und zusammen mit der Uhr blieb auch das Herz von Hanuš stehen.

Es dauerte viele Jahre, bis jemand die Uhr reparieren konnte und sie wieder in Gang brachte.

ZEICHEN: Mariana Mubemzemová, 4.G

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

STAROMĚSTSKÝ ORLOJ

(zpracovala Zuzka, 3.C)

Staroměstský orloj jsou středověké astronomické hodiny, které se nacházejí na Staroměstském náměstí a jsou součástí Staroměstské radnice.

Roku 1402 byly na věž radnice umístěny pouze hodiny. První písemná zmínka o orloji pochází z roku 1410. Orloj podle této písemnosti sestavil hodinář Mikuláš z Kadaně. Ten sestrojil **mechanický hodinový stroj a astronomický číselník**. Dlouhá léta se mělo za to, že orloj sestrojil roku 1490 hodinář Jan Růže, který je znám pod **jménem Mistr Hanuš**. Jan z Růže a později Jan Táborský se zasloužili o jeho dnešní podobu.

Uprostřed orloje najdeme astronomický ciferník. Ten ukazuje východ a západ slunce, postavení měsíce, dny v týdnu, znamení zvěrokruhu, středoevropský čas a postavení planet. Nad ciferníkem se ve dvou okýnkách každou celou hodinu střídá 12 apoštolů, jejichž představení ukončuje pozlacený kohout zakokrháním a zatřepetáním křídlů. Pod ciferníkem je umístěna kalendářní deska od Josefa Mánese (12. 5. 1820 – 9. 12. 1871, významný český malíř) z roku 1865. Na desce jsou vyobrazeny alegorie měsíců s venkovskou a zemědělskou tematikou, znamení zvěrokruhu, uprostřed je středověký znak Prahy a na okraji kruhu je církevní kalendárium se jmény 365 světců. Orloj má bohatou sochařskou výzdobu – nachází se na něm např. postavy Kostlivce, Lakomce, Turka a další.

K orloji se váže několik pověstí, např. o mistru Hanušovi.

Staroměstský orloj patří mezi kulturní památky UNESCO.

STAROMĚSTSKÝ ORLOJ: FDECOMITE

Pověst o Staroměstském orloji – zpracovaly Bára, Katka a Mirka, I.B

ASTRONOMICAL CLOCK

Astronomical Clock is a medieval astronomical clock located on Old Town Square and is a part of the Old Town Hall.

In 1402, only the clock was located on the town hall tower. The first written mention of the clock is dated 1410. According to this document, the clock was assembled by clockmaker Mikulas of Kadan. He constructed a mechanical clockwork and astronomical dial. For many years it was thought that the clock was constructed in 1490 by clockmaker Jan Růže, who is known under the name of Master Hanus. Though, Jan Růže and later Jan Taborský contributed to its present form.

There is astronomical clock face in the middle of the astronomical clock. It shows rise and set of the Sun, the position of the Moon, weekdays, zodiac, Central European Time, and position of the planets. Above the dial in two little windows, at the top of every hour 12 apostles rotate, this performance is finished by gilded rooster's crowing and wings flutter. Below the dial, there is a calendar board by Josef Mánes (12. 5. 1820 - 9. 12. 1871, a significant Czech painter) from 1865. The board depicts allegories of months with rural and agricultural topics, zodiac signs, there is Prague's medieval symbol in the middle and on the edge of the circle there is ecclesiastical calendar with the names of 365 saints. The Astronomical Clock has a rich sculptural decoration - there are for example figures of Skeleton, the Scrooge, Turk and others.

There are several legends connected with the clock, f. e. about Master Hanus.

Astronomical Clock belongs to the cultural heritage of UNESCO.

ASTRONOMICAL CLOCK: FDECOMITE

